

With financial support from the Prevention of and Fight against Crime Programme
of the European Union European Commission - Directorate-General Home Affairs

National Integrity Systems Project

Transparency Suomi ry, 2013

Erkki Laukkanen:

Koettu korruptio Suomessa ja Pohjoismaissa: miten erotumme joukosta?

Transparency Suomi ry
info@transparency.fi
www.transparency.fi

Erkki Laukkanen¹

Koettu korruptio Pohjoismaissa ja maailmalla: miten erotumme joukosta?

1. Johdanto

Korruptiolla ei ole kiistatonta, kaikkien hyväksymää määritelmää. Lähtökohtana korruptiossa kuitenkin aina on valta-aseman väärinkäyttö joko omaksi tai taustayhteisön hyväksi. Valtaosa korruptiosta jää aina piiloon, osaksi muuta piilorikollisuutta (Johnston, 1996; Transparency Suomi, 2012).ⁱ Siksi myös korruption laajuuden mittaaminen on taitolaji: kokonaiskuvan saamiseksi tarvitaan monenlaisia mittareita. Ja nekin rajoittuvat yleensä jäävuoren huippuun, havaittuun korruptioon (Kaufman et al. 2006; Johnston, 2007; June, 2008). Oikein mitoitettu ja kohdennettu korruptiontorjunta edellyttää tietoa myös piiloon jääneestä korruptiosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä (Delaney, 2005; Yadong, 2009; Persson et al., 2012).

Tunnetuin korruptiomittari on CPI, Corruption Perception Index, jota Transparency International on julkaissut jo 20 vuoden ajan. CPI mittaa vain julkisella sektorilla havaittua korruptiota. Arvosana kullekin maalle johdetaan 7 – 12 kansainvälisen instituution eri tavoin hankkimista tiedoista: kohdemaiden kansalaisilta ei välttämättä ole kysytty yhtään mitään. CPI:n mukaan Pohjoismaat ovat aina olleet vähiten korruptoituneiden maiden joukossa.ⁱⁱ Onneksi Transparency International kerää tietoja myös suoraan kohdemaiden kansalaisilta, jotka oman maansa korruption muita paremmin tuntevat. Tämä kysely tunnetaan nimellä GCB, Global Corruption Barometer. Tätä alihyödynnettyä kyselyä on tehty vuodesta 2003 lähtien, vuosi 2008 pois lukien. Suomi on ollut osa kyselyä vuodesta 2004 lähtien. Vuoteen 2010 mennessä kysymyksiin oli vastannut jo noin 452 000 ihmistä 117 maasta.ⁱⁱⁱ

Hyödynnän tässä artikkelissa GCB:n aineistoa kahdella tavalla. Ensiksi johdan sen avulla uuden, kansalaisten havaintoihin perustuvan integriteetti-indeksin jaksolle 2004 - 2010.^{iv} Toiseksi selitän regressiomallilla näin kootun integriteetti-indeksin vaihtelua koko aineistossa, Pohjoismaissa ja Suomessa jaksolla 2006 – 2010. Tulosten pohjalta haen vastausta kysymykseen: miten Suomi ja Pohjoismaat asemoituvat suhteessa muihin maantieteellisiin alueisiin, kun eräät tuloksiin mahdollisesti vaikuttaneet taustamuuttujat vakioidaan?

2. Käytettävissä oleva aineisto

Ne viisi osatekijää, joihin seuraavassa luvussa johdettava integriteetti-indeksi (II) perustuu, kattavat suurelta osin sekä yksityisen että julkisen sektorin. Nämä osatekijät ovat poliittiset puolueet, eduskunta, liike-elämä, media ja oikeuslaitos. Niitä on kysytty aina vuodesta 2004 lähtien, ja ne löytyvät tietyn rajoituksen kaikille kyselyssä mukana olleille maille ja maaryhmille aina vuoteen 2010 saakka. Yksi rajoitus koskee Pohjoismaita, johon Ruotsi ei tällä kertaa mahtunut.^v

Mutta jotakin silti aina puuttuu.^{vi} Hyvään integriteetti-indeksiin tulisi sisällyttää myös rahamarkkinoita koskeva osio, niin tärkeää roolia vinoutunut ja läpinäkymätön vallankäyttö finanssimarkkinoilla nykyään edustaa. Eikä tässä kaikki. Mittaristamme puuttuu myös poliisin ja erialaisten lupaviranomaisten toiminta. Ne kyllä sisältyvät barometrin aineistoon, mutta vain muutamilta vuosilta, ja aineiston yhtenäisyyden vuoksi minun oli siksi jätettävä ne syrjään. Aineistosta puuttuvat myös erilaiset ”hyvä veli”-verkostot, joita eräiden muiden kyselyjen mukaan pidetään varsin ongelmallisina piilokorruption muotoina Suomessa (Salminen & Ikola-Norrbacka, 2009; Salminen et al, 2011; Transparency Suomi, 2012).

¹ Kirjoittaja on kauppatieteiden tohtori ja Transparency Suomen puheenjohtaja.

Taulukko 1. Tutkimusongelmat ja aineisto.

Tutkimusongelma 1: Integriteettindeksin johtaminen
Aineisto: Global Corruption Barometer 2004 – 2010
Integriteetti-indeksin osatekijät:
<ul style="list-style-type: none"> * Arvio poliittisten puolueiden korruptoituneisuudesta: ei lainkaan (1) - täysin (5) * Arvio eduskunnan korruptoituneisuudesta: ei lainkaan (1) - täysin (5) * Arvio liike-elämän korruptoituneisuudesta: ei lainkaan (1) - täysin (5) * Arvio median korruptoituneisuudesta: ei lainkaan (1) - täysin (5) * Arvio oikeuslaitoksen korruptoituneisuudesta: ei lainkaan (1) - täysin (5)
Tutkimusongelma 2: Integriteetti-indeksin vaihtelun selittäminen
Aineisto: Global Corruption Barometer 2006 – 2010
Selittävät muuttujat (ks. myös liitetaulukko 2):
<ul style="list-style-type: none"> * Hallituksen rooli * Vastaajien ominaisuudet * Vastaajien työmarkkina-asema, työllisiin verrattuna * Maantieteelliset alueet Pohjoismaihin verrattuna, pl. Ruotsi * Muut Pohjoismaat Suomeen verrattuna * Ajan vaikutus, vuoteen 2006 verrattuna

Artikkelin toinen osa on syy-seuraussuhteiden mallittamista: mitkä tekijät selittävät luvussa 3 johdetun integriteetti-indeksin vaihtelua? Selittävät muuttujat on ryhmitelty taulukossa 1 ja yksilöity liitetaulukossa 2. Kaikki selittävät muuttujat eivät välttämättä ole kiinteitä (eksogeenisiä), kuten niiden pitäisi olla. Ehkä eniten selitystä kaippaa ainoa politiikkamuuttuja, hallituksen rooli. Vastaajilta kysyttiin, ”kuinka arvioisitte nykyisen hallituksen toimia korruption vastaisessa taistelussa?”^{vii} Jos vastaajat pitivät hallituksen toimia erittäin tai melko tehokkaina, indikaattorimuuttuja sai arvon 1, muuten arvon 0. Näin koostettu muuttuja perustuu siten kansalaisten käsityksiin vallassa olevan hallituksen toiminnasta, ja on siten aika kaukana objektiivisesta mittarista. Mutta toisaalta, kokemusperäinen havainnointi on alan kirjallisuudessa saanut myös omat kannattajansa (Delaney, 2005).

Vastaajien ominaisuuksiin, jotka halusin myös vakioida, sisältyy uskontokunta. Niitä oli yhdeksän: roomalaiskatoliset, ortodoksit, protestantit, muut kristityt, hindut, muslimit, juutalaiset ja buddhalaiset. Näistä olen indikaattorimuuttujaksi valinnut protestantit siksi, että se – tai kalvinilaisuus – on mm. Max Weberin tuotannossa liitetty kapitalismin syntyyn ja yrittämisen eetokseen Weber, 1920-1921). Voi toki olla, että vastaavia arvoja voidaan liittää myös muihin uskontoihin, mutta johonkin raja silti täytyy vetää. Monet uskontokunnat, kuten ortodoksit ja juutalaiset, korreloivat vahvasti eräiden maiden ja alueiden kanssa. Oli siis tehtävä valinta siitä, kumman haluan mallissa säilyttää. Valintani oli alueelliset muuttujat, ja siksi muut uskonnot oli jätettävä pois. Kolmas huomautukseni koskee korruption tunnistamista. Joillekin se on helppoa, toisille ei niinkään. Ja jos tämä ero havainnointikyvyssä hyväksytään, sekin tarvitsee oman indikaattorimuuttujansa. Onneksi aineisto sisältää eräistä skenaarioita tämän havainnointiongelman koon arvioimiseksi. Olen hyödyntänyt niistä sitä, johon on tullut eniten vastauksia, ja joka mielestäni parhaiten tyyppitelee tavanomaisen lahjonnan.^{viii}

3. Integriteetti-indeksin (II) johtaminen

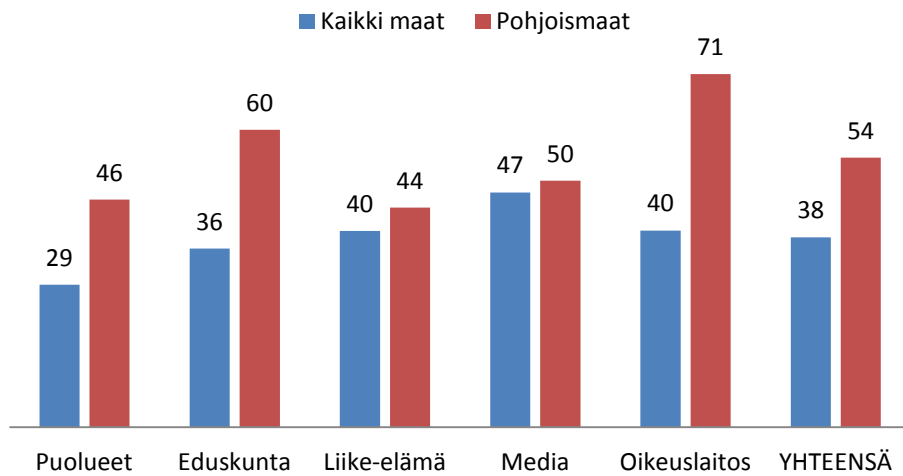
Johdan tässä luvussa kansalaisten näkemyksiin perustuvan integriteetti-indeksin viidestä korruption osatekijästä: poliittiset puolueet, eduskunta, liike-elämä, media ja oikeuslaitos. Kutakin osatekijää kansalaiset ovat arvioineet vastausasteikolla, joka saa arvoja väliltä 1 – 5, ei lainkaan korruptoitunut – täysin korruptoitunut. Käänsin vastausasteikon ympäri ja skaalasin sen uudelleen välille 0 – 100, täysin korruptoitunut – ei lainkaan korruptoitunut. Lopuksi laskin osatekijät yhteen ja jaoin viidellä, minkä jälkeen myös kokonaisindeksi (integriteetti-indeksi) jakautui välille 0 – 100 pistettä. Näin menetellen integriteetti-indeksi on palautettavissa lähtökohtiinsa, ja osatekijöiden muutoksia yli ajan voidaan arvioida samalla tavalla kuin integriteetti-indeksin muutoksia. Kaupan päällisiksi tulee vielä yksi toivottu ominaisuus: integriteetti-indeksistä tulee vertailukelpoinen vuonna 2012 uudistetulle CPI:lle, Corruption Perception Indexille. Tulee mahdolliseksi arvioida CPI:n ja tässä tuotetun integriteetti-indeksin (II) välisiä eroja. Keskeiset tiedot sen osatekijöistä ja niiden kehityksestä löytyvät kuvioista 1 – 3.

Kuten kuviosta 1 voi nähdä, integriteetti-indeksin osatekijöiden keskimääräiset pisteluvut vaihtelevat. Kun tulokset lasketaan kaikille jaksolla 2004 – 2010 mukana olleille 49 maalle, vähiten pisteitä saavat poliittiset puolueet (29 pistettä) ja eduskunta (36 pistettä). Niiden integriteetissä on siten eniten parantamisen varaa. Vastaavasti eniten pisteitä saa media (47 pistettä), jonka integriteetti oli siten muita osatekijöitä paremmalla tolalla. Pohjoismaissa integriteetti-indeksin kaikki osatekijät saavat keskimääräistä korkeammat pisteluvut. Erityisen selvästi tämä pätee oikeuslaitokseen (71 pistettä) ja eduskuntaan (60 pistettä). Siksi myös Pohjoismaiden kokonaisindeksi (54 pistettä) on selvästi koko maailman keskiarvoa (38 pistettä) korkeampi. Eikä tässä kaikki: Pohjoismaissa integriteetti-indeksin ja sen osatekijöiden suhteellinen hajonta on aivan omaa luokkaansa, huomattavasti Pohjoismaita suuremmat.^x

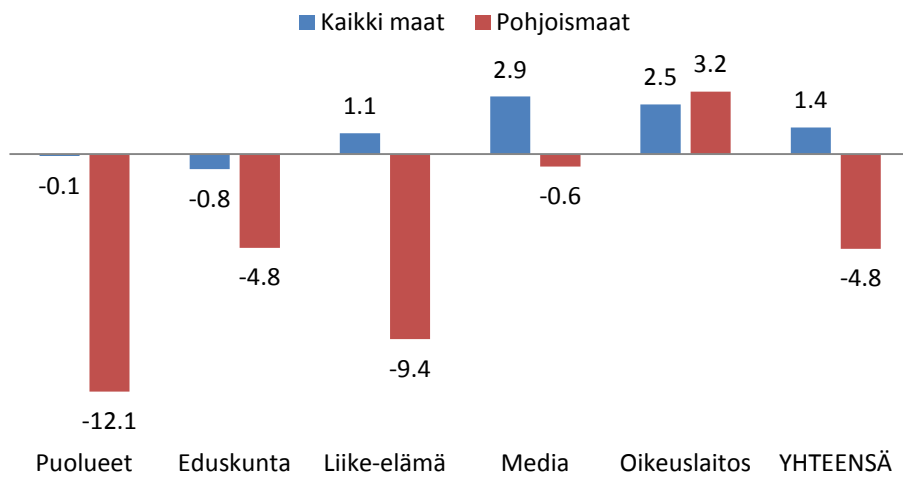
Kuviossa 2 on esitetty integriteetti-indeksin osatekijöiden muutos vuodesta 2004 vuoteen 2010. Ja totta: tämä tarkastelu ei ole Pohjoismaille suosiollinen. Kaikkien muiden osatekijöiden paitsi oikeuslaitoksen pisteluvut ovat selvästi pienentyneet. Eniten pudotusta on tullut poliittisille puolueille (12.1 pistettä), liike-elämälle (9.4 pistettä) ja eduskunnalle (4.8 pistettä). Pohjoismaiden kokonaispisteluvun laskuksi tulee 4.5 pistettä. Vastaavasti koko maailman pisteluku on kasvanut 1.4 pistettä. II:n maakohtaiset tulokset löytyvät liitetaulukosta 1, jossa II:n tuloksia verrataan CPI:n tuottamiin tuloksiin. ^x Pistemäärät poikkeavat aika paljon, mutta järjestys vähemmän. Vertailun mukaan CPI yliarvioi integriteettiä erityisesti vertailussa hyvin menestyneissä, kuten Pohjoismaissa. Vertailussa huonommin menestyneissä maissa, kuten kehittyvissä talouksissa, erot ovat jo aika pienet. Kummankin mittarin ongelmallisuudesta kiellii kuitenkin se, että kärkimaiden joukosta löytyy monia tunnettuja veroparatiiseja.^{xi}

Kuviossa 3 on lopuksi vertailtu II:n arvojen jakautumista jaksolla 2004 - 2010. Näin hyvää, kansalaisten erilaiset arvostukset ja kokemukset kattavaa, jakaumatietoa muut korruptiokirjallisuudessa esitetyt indeksit eivät pysty tuottamaan. Kuten kuviosta voi nähdä, Pohjoismaissa pisteet jakautuvat hyvin eri tavoin kuin keskimäärin koko aineistossa. Kaikkien 49 maan kansalaisista noin 20 prosenttia antaa integriteetipisteitä 60 tai enemmän, Pohjoismaissa 46 prosenttia. Vastaavasti 48 prosenttia kaikkien maiden kansalaisista ja 22 prosenttia Pohjoismaiden kansalaisista antaa pisteitä alle 40. Noin 15 prosenttia Pohjoismaiden ja 5 prosenttia kaikkien maiden kansalaisista pitää maataan täysin tai lähes täysin puhtaan korruptiosta.

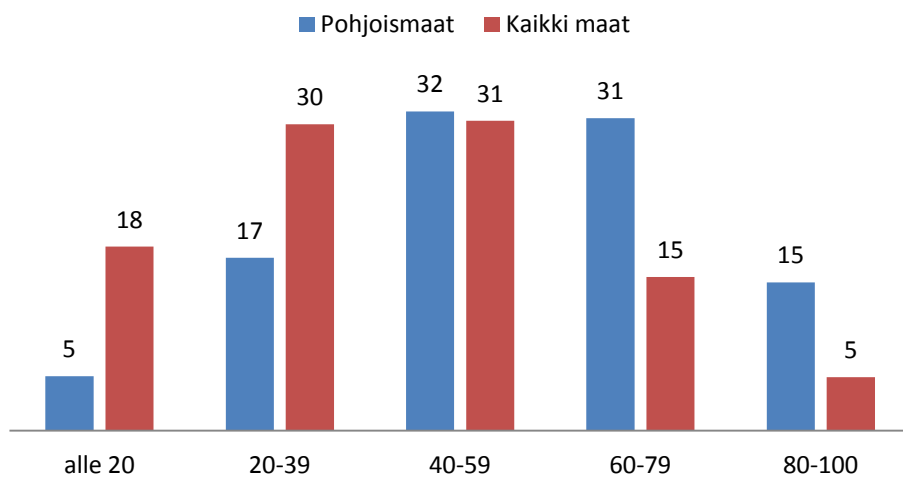
Kuvio 1. Integriteetti-indeksin (II) osatekijät

Kuvio 2. II:n osatekijöiden muutos 2004-2010

Kuvio 3. II:n jakauma jaksolla 2004-2010

4. Integriteetti-indeksin vaihtelua selittäviä tekijöitä

On aika siirtyä tutkimusongelmaan 2: mitkä tekijät selittävät integriteetti-indeksin vaihtelua kansalaisten ja kansakuntien välillä? Heti aluksi on syytä tunnustaa, että kovin kattavaa tarkastelua käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista. Mutta jostakin tämäkin keskustelu on aloitettava, eikä keskustelun käynnistämiseksi tiettävästi parempaakaan aineistoa tarjolla ole. Liitetaulukossa 2 tulokset on esitetty erikseen kaikille maille (malli 1), Pohjoismaille (malli 2) ja Suomelle (malli 3).

Tulosten mukaan hallituksen rooli selittää huomattavan osan integriteetti-indeksin vaihtelusta. Jos hallitus on toiminut tehokkaasti, kaikkien maiden indeksiluku paranee noin 12 pisteellä, Pohjoismaiden noin 15 pisteellä ja Suomen noin 19 pisteellä tarkastelujaksolla 2006 - 2010. Tämä tulos on riippumaton ajan vaikutuksesta, joka mallissa vakioitiin ajan kulumista kuvaavilla indikaattorimuuttujilla. Pohjoismaissa ajan hammas on syönyt II:n pistelukua noin 5 pisteen verran, vuoteen 2006 verrattuna. Suomessakin pisteluku on laskenut pari pykälää.

Toiseksi tärkein II:n vaihtelun selittäjä on maantieteellinen alue. Mallissa 1 vertailukohtana olevat Pohjoismaat ovat aivan omaa luokkaansa: muilla alueilla integriteetti-indeksin pisteluku on 10 – 20 pistettä Pohjoismaita pienempi. Kauimpana Pohjoismaista ovat Latinalainen Amerikka, Saharan eteläpuolinen Afrikka, Länsi-Balkan ja uudet, 1990 luvulla tai sen jälkeen itsenäistyneet valtiot, kuten entisen Neuvostoliiton osavaltiot. Pohjoismaat kattavassa mallissa 2 vertailukohtana on Suomi, jossa tilanne on noin selvästi parempi kuin Islannissa ja jonkin verran parempi kuin Norjassa. Mutta ykkönen on Tanska.

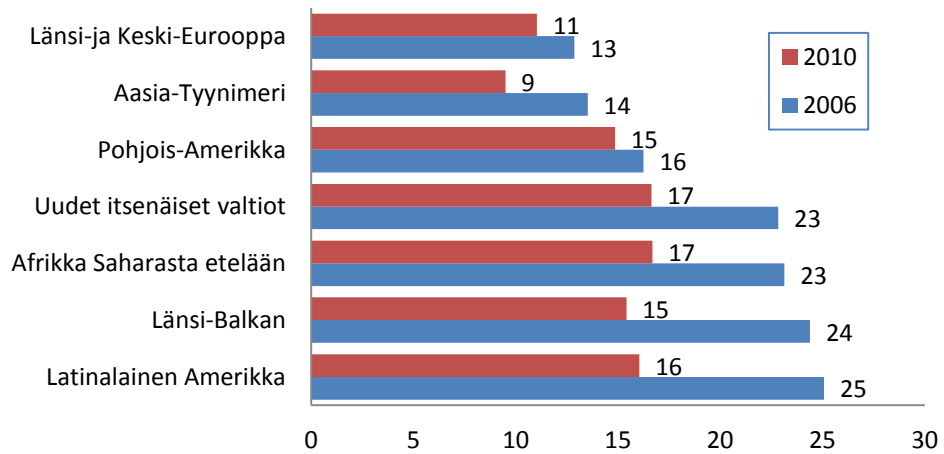
Muut tekijät, kuten vastaajien ominaisuudet ja työmarkkina-asema, osoittautuvat mallissa 1 (kaikki maat) lähes marginaalisiksi tekijöiksi: ne eivät suurta kuvaa miksiäkään muuta. Vastaajien ominaisuuksista korruptiota vähentävinä seikkoina voi pitää vain sitä, että asuu maaseudulla, että on eläkkeellä (yli 64-vuotias), ja että on protestantti. Työllisiin verrattuna kaikki muut työmarkkina-asetat, kuten työttömyys, ovat alle yhden pisteen, suuntaan jos toiseen.

Mutta malleissa 2 (Pohjoismaat) ja 3 (Suomi) näilläkin tekijöillä on oma, huomattavasti edellistä suurempi vaikutus korruption havaitsemiseen. Mallissa 2 vastaajien ominaisuuksista nousevat esiin sukupuoli (mies), yli 64 vuoden ikä, korkean asteen koulutus ja uskonto (protestantti), jotka kaikki nostavat II:n pistelukua. Merkitystä on myös sillä, että tunnistaan lahjonnan. Suomessa – ja muista Pohjoismaista poiketen – maaseudulla asuminen laskee ja matala ikä (alle 30 vuotta) nostaa II:n pistelukua, ja vieläpä merkittävästi (noin 5 pistettä). Pohjoismaissa (malli 2) ja Suomessa (malli 3) myös työmarkkina-asetalla on merkitystä: työttömät ja eläkeläiset ovat havainneet työllisiä enemmän korruptiota.^{xii}

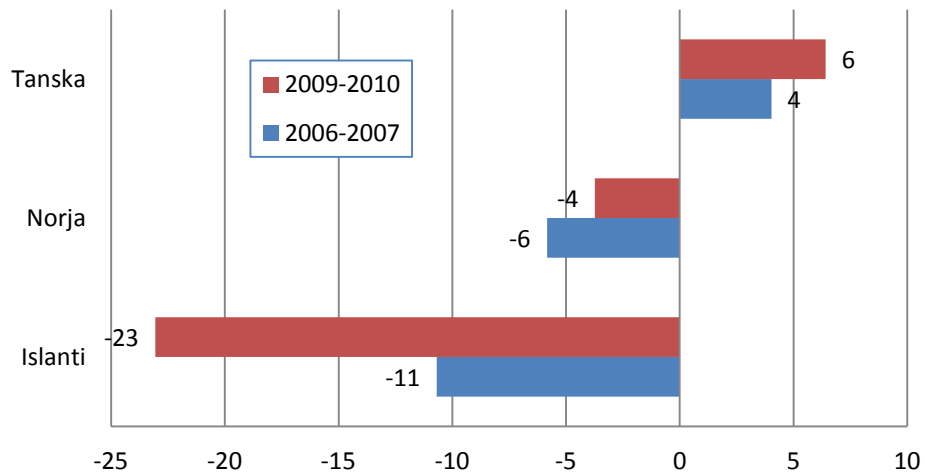
Seuraavaksi estimoin uudelleen mallin 1 erikseen vuosille 2006 ja 2010 nähdäkseen, miten II-indeksillä mitattu ero suhteessa Pohjoismaihin on muuttunut yli ajan, edellä esitetyt taustamuuttujat vakioiden. Tulokset tästä vertailusta olen tiivistänyt kuvioon 4. Sen mukaan ero Pohjoismaihin on supistunut sitä enemmän, mitä suurempi ero oli vuonna 2006. Suhteessa Latinalaiseen Amerikkaan ja Länsi-Balkaniin ero on supistunut 9 pistettä, suhteessa Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan ja uusiin itsenäisiin valtioihin 6 pistettä ja suhteessa Aasia-Tyynenmeren alueeseen 5 pistettä.

Kuviossa 5 vastaava tarkastelu – suhteessa Suomeen – on esitetty Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä.^{xiii} Sen mukaan kehitys Islannissa on ollut todella huonoa, kuten toki muutenkin tiedämme. Suomen ja Norjan välinen ero on hieman supistunut, Suomen ja Tanskan välillä kasvanut. Jos jostakin siis pitäisi ottaa oppia, niin Tanskasta pitäisi.

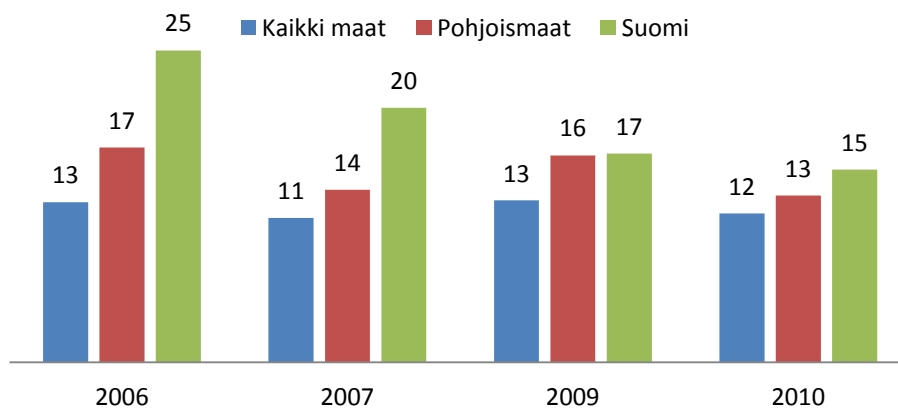
Kuvio 4. Pohjoismaiden ero muihin alueisiin, II-pisteitä

Kuvio 5. Suomen ero muihin Pohjoismaihin, II-pisteitä

Kuvio 6. Korruptionvastaisen hallituksen vaikutus, II-pisteitä

Lopuksi estimoin korruptionvastaisen hallituksen vaikutuksen integriteetti-indeksiin vuosi vuodelta jaksolla 2006 – 2010, erityisesti Suomen ja Pohjoismaiden kannalta tarkasteltuna. Kuvion 6 mukaan Suomi ja Pohjoismaat poikkesivat muusta maailmasta selvästi vuonna 2006. Jos hallituksen rooli korruptionvastaisessa toiminnassa arvioitiin silloin tehokkaaksi, Suomen integriteetti-indeksi nousi 25 pistettä, Pohjoismaiden 17 pistettä ja kaikkien maiden 13 pistettä. Sen jälkeen hallituksen mahdollinen vaikutus on varsin suoraviivaisesti supistunut siten, että vuonna 2010 eroa Suomen eduksi oli vain pari pistettä.

5. Tiivistelmä

Puhutaanpa sitten koetusta tai havaitusta korruptiosta, sen mittaaminen on aidosti vaikea asia. Olen itse kokenut ongelmaksi sen, että Suomen paikka korruptionvastaisessa toiminnassa asemoidaan CPI:llä, Corruption Perception Indexillä, joka perustuu eräiden kansainvälisten järjestöjen vertailumaille antamiin pisteisiin havaitusta korruptiosta jäsenmaiden julkisella sektorilla, jäsenmaiden kansalaisilta juuri mitään kysymättä.

Tässä artikkelin ensimmäisessä osassa johdin kilpailevan integriteetti-indeksin (II). Se perustuu Transparency Internationalin kokoamaan Global Corruption Barometer-kyselyyn, jossa tiedot korruptiota koskevista havainnoista ja käsityksistä on koottu edustavalla otoksella vertailumaiden kansalaisista. Integriteetti-indeksi on keskiarvo viidestä korruption osa-alueesta: poliittiset puolueet, eduskunta, liike-elämä, media ja oikeuslaitos. Median ja liike-elämän kautta integriteetti-indeksi kattaa myös yksityisen sektorin, mutta ei kata esimerkiksi finanssisektoria.

Näin koostettu II tuottaa samansuuntaisen järjestyksen kuin yllä kritisoimani CPI: kärjessä ovat Pohjoismaat, joiden välille II tuottaa kuitenkin huomattavasti suuremmat erot kuin julkiseen sektoriin rajoittuva CPI. Pohjoismaiden keskimääräinen integriteetti-indeksi jaksolla 2004 – 2010 on 54 pistettä, se on 16 pistettä enemmän kuin 49 tarkastelussa mukana olevalla maalla keskiarvoksi tuli. Tarkastelujaksolla ero Pohjoismaiden ja muiden välillä on kuitenkin pienentynyt noin viisi pistettä. Poliittisten puolueiden ja liike-elämän osalta ero on supistunut noin 10 pistettä.

Artikkelin toisessa osassa etsin regressiomallien avulla tilastollista selitystä II:n vaihtelulle. Yksi malli oli kaikille maille, toinen Pohjoismaille ja kolmas Suomelle. Nämä mallit, jotka parhaimmillaan selittivät vajaat 30 prosenttia indeksin vaihtelusta, alleviivasivat hallituksen roolia korruptionvastaisessa toiminnassa. Jos hallitus oli toiminut tehokkaasti, II:n pisteluku kasvoi mallista riippuen 12 – 19 pistettä, eniten Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Tähän verrattuna kaikki muut selittävät tekijät, kuten vastaajien omat ominaisuudet tai heidän työmarkkina-asemansa, jäivät vaatimattomaksi.

Mutta jaksolle 2006 – 2009, jona aikana hallituksen roolista on kysytty, erot maiden välillä ovat supistuneet. Erityisen selvästi hallituksen rooli on heikentynyt Suomessa. Kaiken kaikkiaan II-indeksillä mitatut erot Pohjoismaiden ja muiden maantieteellisten alueiden välillä ovat jaksolla 2006 – 2010 supistuneet sitä enemmän, mitä suurempi ero oli vuonna 2006. Suhteessa Länsi- ja Keski-Eurooppaan sekä Pohjois-Amerikkaan erot ovat kuitenkin supistuneet vain vähän. Tältä pohjalta on mahdollista ennustaa, että erot supistuvat jatkossakin, mutta hidastuen.

Onko Suomen hallitus menettänyt otteensa? Vai onko vain käsityksemme Suomen hallituksen tehokkuudesta heikentynyt? Oma käsitykseni muutoksesta perustuu jälkimmäiseen tulkintaan. Se viattomuuden illuusio, joka Suomessa saattoi vallita vielä vuonna 2006, murtui vaalijärjestelmämme

rahoitusta koskeviin skandaaleihin keväällä 2007. Murros näkyy myös aineiston suorissa, hallituksen toimintaa koskevissa arvioissa. 2000-luvun lopulla yli puolet Suomen kansalaisista oli sitä mieltä, että hallitus olisi viimeisten vuoden aikana toimia huomattavasti tehokkaammin. Kun vuonna 2010 kysyttiin, mihin tahoon luotatte eniten korruptionvastaisessa toiminnassa, hallituksen nimesi vain 11 prosenttia. Ykköseksi nousi media (34 prosenttia) ja kakkoseksi kansalaisjärjestöt (15 prosenttia). Mutta varsinainen pähkinä tulee tässä: 27 prosenttia ei luottanut mihinkään tahoon.

Suomen hallitusten asema korruptionvastaisessa toiminnassa on kyseenalaistettu. On pohdinnan paikka, miten usko hallituksen toimintaan palautetaan.

Liitetaulukko 1. Integriteetti-indeksi maan mukaan ja vertailu CPI:hin.

Paremmuusjärjestys		Integriteetti-indeksi, II			Maan CPI-arvo	piste-ero
2009 - 2010 mukaan		2004-2005	2006-2007	2009-2010	2012	CPI – II 2009-2010
1	Tanska	64	60	65	90	25
2	Singapore	71	68	62	87	25
3	Suomi	59	57	58	90	32
4	Hollanti	54	51	58	84	26
5	Sveitsi	53	58	54	86	32
6	Norja	51	51	54	85	31
7	Itävalta	52	51	53	69	16
8	Luxemburg	53	48	50	80	30
9	Saksa	45	46	48	79	31
10	Filippiinit	36	46	46	34	-12
11	Ranska	37	42	46	71	25
12	Hong Kong	53	45	45	77	32
13	Kanada	41	43	45	84	39
14	Thaimaa	49	47	44	37	-7
15	Turkki	26	27	44	49	5
16	Malesia	49	50	43	49	6
17	Indonesia	30	33	42	32	-10
18	Etelä-Afrikka	41	41	41	43	2
19	Tshekki	42	41	41	49	8
20	Puola	29	30	40	58	18
21	Iso-Britannia	45	43	39	74	35
22	Intia	30	38	38	36	-2
23	Espanja	40	39	38	65	27
24	Portugali	39	36	37	63	26
25	Kolumbia	32	39	37	36	-1
26	Kosovo	54	45	37	34	-3
27	Pakistan	30	32	36	27	-9
28	Nigeria	31	36	36	27	-9
29	Makedonia	29	23	36	43	7
30	Moldova	32	36	36	36	0
31	Islanti	55	46	36	82	46
32	Venäjä	31	29	35	28	-7
33	Senegal	48	33	34	36	2
34	Kamerun	35	25	34	26	-8
35	Italia	35	38	33	42	9
36	Venezuela	30	36	32	19	-13
37	Japani	37	35	32	74	42
38	USA	40	32	32	73	41
39	Etelä-Korea	28	30	31	56	25
40	Argentiina	21	23	31	35	4
41	Serbia	29	32	29	39	10
42	Peru	20	26	28	38	10
43	Bulgaria	27	25	28	41	13
44	Bolivia	29	29	27	34	7
45	Panama	22	29	27	38	11
46	Romania	35	32	26	44	18
47	Kroatia	34	26	25	46	21
48	Kreikka	38	34	25	36	11
49	Ukraina	28	27	24	26	2

Liitetaulukko 2. II:n vaihtelua selittäviä tekijöitä jaksolla 2004 - 2010, regressiomallien tuloksia.

Selitettävä: INT-indeksi	Malli 1: Kaikki maat		Malli 2: Pohjoismaat		Malli 3: Suomi	
Selittävät:	Kerroin	Keskihajonta	Kerroin	Keskihajonta	Kerroin	Keskihajonta
Vakio	45.1	0.3	50.8	0.6	46.49	0.94
Hallituksen korruptionvastainen rooli						
Tehokas	12.2	0.1	15.1	0.4	18.9	0.7
Vastaajan ominaisuudet						
Mies	0.9	0.1	2.4	0.3	0.7	0.7
Asuu maaseudulla	1.7	0.2	1.0	0.7	-2.6	1.5
Alle 30-vuotias	0.7	0.1	0.4	0.5	5.1	1.0
Yli 64-vuotias	1.5	0.2	3.5	0.6	2.2	1.2
Korkea-asteen tutkinto	0.9	0.1	2.9	0.3	2.6	0.7
Protestantti	2.5	0.2	2.3	0.3	3.2	0.7
Tunnistaa lahjonnan	0.7	0.3	2.3	1.2	0.9	2.3
Työmarkkina-asema, työllisiin verrattuna						
Työtön	-0.6	0.2	-4.0	1.0	-3.9	1.5
Kotitaloustyö, opiskelu	0.4	0.1	-0.3	0.7	0.6	1.3
Eläkkeellä	0.1	0.2	-2.0	0.5	-2.1	1.0
Muu	0.9	0.7	1.8	1.3	1.2	2.8
Maantieteelliset alueet, Pohjoismaihin verrattuna						
Afrikka Saharasta etelään	-17.8	0.3				
Aasia-Tyynimeri	-9.8	0.2				
Länsi- ja Keski-Eurooppa	-10.0	0.2				
Latinalainen Amerikka	-20.2	0.3				
Pohjois-Amerikka	-13.3	0.3				
Uudet itsenäiset valtiot	-18.6	0.3				
Länsi-Balkan	-19.2	0.3				
Muut Pohjoismaat, Suomeen verrattuna						
Norja			-3.9	0.5		
Tanska			4.6	0.5		
Islanti			-13.4	0.5		
Ajan vaikutus, vuoteen 2006 verrattuna						
2007	0.4	0.1	-5.2	0.5	-1.8	0.9
2009	0.0	0.3	-7.0	1.2	0.6	2.3
2010	1.4	0.2	-5.2	0.5	-2.9	1.0
Selitysaste	0.14		0.27		0.24	
N	166018		12727		3430	

Kirjallisuus

- Delaney, P. X. (2005). *Transnational Corruption: Regulation across Borders*. Policy and Governance Discussion Paper 05-15, Asia Pacific School of Economics and Government, Australian National University.
- Johnston, M. (1996). The search for definitions: the vitality of politics and the issue of corruption. *International Social Science Journal*, vol. 149.
- Johnston, M. (2007) *Measuring the New Corruption Rankings: Implications for Analysis and Reform*. Teoksessa: *Political Corruption: Concepts & Contexts*. toim. Heidenheimer, A.J. & Johnston, M.
- June, R. (2008). *A User's Guide to Measuring Corruption*. Global Integrity and UNDP.
- Kaufmann, D. & Kraay, A. & Mastruzzi, M. (2006). *Measuring Corruption: Myths and Realities*. The World Bank, December 2006. <http://www1.worldbank.org/publicsector/anticorrupt/corecourse2007/Myths.pdf>
- Nye, Joseph, S. (1967). *Corruption and Political Development: A Cost-Benefit Analysis*. *American Political Science Review* 417, 419.
- Persson, A. & Rohstein, B. & Teorell, J. (2012). *Why Anticorruption Reforms Fail—Systemic: Corruption as a Collective Action Problem*. *Governance* 25(4), 2012
- Rogow, A. & Lasswell, H. D. (1963). *Power, Corruption and Rectitude*. Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1963.
- Salminen, Ari & Rinna Ikola-Norrbacka (2009). *Kuullaanko meitä? Eettinen hallinto ja kansalaiset*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 288. *Hallintotiede* 37.
- Salminen, Ari & Ikola-Norrbacka, Rinna & Mäntysalo, Venla (2011). *Kansallinen integriteettijärjestelmä: Suomi*. Peruseräraportti. Transparency International / Transparency Suomi ry. <http://www.transparency.fi/kansallinen-integriteettijarjestelma-raportti>.
- Transparency Suomi (2012). *Korruptio Suomessa: Tutkijoiden näkemys korruption muodoista, tutkimisesta ja torjunnasta*. Transparency International / Transparency Suomi ry. <http://www.transparency.fi/korruptio-suomessa-tutkijoiden-nakemys-korruption-muodoista-tutkimisesta-ja-torjunnasta>.
- Weber, M. (1920-1921). *Maailmanuskonnot ja moderni länsimainen rationaalisuus: Kirjoituksia uskonnon sosiologiasta*. (Gesammelte Aufsätze zur Religionssoziologie, 1920–1921.) Suomentanut Tapani Hietaniemi. Tampere: Vastapaino, 1989
- Yadong, L. (2009). *Corruption and organization in Asian management systems*. *Asia Pacific Journal of Management* August 2002, Volume 19, Issue 2-3, pp 405-422.

ⁱ Catharina Groop on esittänyt artikkelissaan (Transparency Suomi, 2012) seuraavia korruption määritelmiä: Julkisen roolin tuomista velvollisuuksista poikkeava käytös henkilökohtaisen hyödyn [...] takia (Nye, 1967), annetun vallan väärinkäyttö omaksi eduksi (UNDP ja Transparency International) ja yhteisen edun vastaiset teot erityisuuksia vastaan (Rogow ja Lasswell, 1963). Näiden ja eräiden muiden määritelmien merkityksestä korruptionvastaisessa toiminnassa on keskusteltu Yhdistyneiden Kansakuntien korruptionvastaisessa sopimuksessa (UNCAC, luku 4). http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Convention_against_Corruption.

ⁱⁱ Hyvä yhteenveto CPI:n mahdollisuuksista ja rajoituksista on esitetty Wikipedian sivuilla osoitteessa http://en.wikipedia.org/wiki/Corruption_Perceptions_Index.

ⁱⁱⁱ Global Corruption Barometer-kyselyn kotisivut löydät tästä <http://www.transparency.org/research/gcb/overview>.

^{iv} Transparency Internationalin määritelmän mukaan integriteetillä tarkoitetaan yksilön tai yhteisön käytöstä tai toimintaa, joka noudattaa korruptiota ehkäiseviä moraalisia ja eettisiä standardeja. Suomeksi integriteetille ei ole toistaiseksi löytynyt yleisesti hyväksyttyä vastinetta, mutta varsin yleisesti se hyväksytään korruption ja korruptoivan toimintaympäristön vastakohtaksi. Itse olen puhunut integriteetistä rehellisen ja läpinäkyvän vallankäytön koskemattomuutena ja loukkaamattomuutena.

^v Pohjoismaat kattavat Suomen, Norjan, Tanskan ja Islannin. Ruotsin jätin pois siksi, että se on osallistunut kyselyyn vain 2003, 2006, ja 2007.

^{vi} Hyvä yhteenveto eri indeksien mahdollisuuksista ja rajoituksista löytyy tästä:

<http://blog.transparency.org/2011/10/04/where-the-money-can-hide-the-new-financial-secrecy-index-was-published-today/>

^{vii} Vastausvaihtoehdot olivat: 1 The government is very effective in the fight against corruption, 2 The government is somewhat effective in the fight against corruption, 3 The government is neither effective nor ineffective in the fight against corruption, 4 The government is somewhat ineffective in the fight against corruption, 5 The government is very ineffective in the fight against corruption, 9 Do not know / No Answer.

^{viii} Vastaajille kerrottiin seuraava tapaus: "Upon entering the public office, the public official looks at the application and describes how complicated it can be to get a license. He complains about his workload and how much paperwork it takes to provide the license. Your friend the shopkeeper is worried his application for a business license may be rejected. He offers a payment, roughly equal to five times the price of a good restaurant meal. The public official takes the money and issues the license." Sitten kysyttiin, oliko kysymyksessä korruptio. Noin 80 % vastasi myöntävästi.

^{ix} Suhteellisella hajonnalla tarkoitan tässä variaatiokerrointa, keskihajonnan ja keskiarvon välistä suhdetta. Se on ns. skaalainvariantti hajontamitta ja sallii siksi myös indeksin osatekijöiden hajontojen vertailun. Kaikkien verrokkimaiden joukossa variaatiokerroin on suurin (102) poliittisten puolueiden integriteetin arvioinnissa ja pienin (66) median integriteetin arvioinnissa. Pohjoismaissa variaatiokerroin on suurin (62) liike-elämän integriteetin arvioinnissa ja pienin (39) oikeuslaitoksen integriteetin arvioinnissa.

^x Vuonna 2012 CPI:n koostamistapaa uudistettiin siten, että indeksi sai arvoja väliltä 0 – 100. Aiemmin maille laskettiin kouluarvosana tavalla, joka poikkeaa olennaisesti tässä käytetystä. Siksi vertailut on tehty GCS:n 2010 ja CPI:n 2012 välillä. Lisätietoja CPI:stä saat tästä: <http://www.transparency.org/research/cpi/overview>

^{xi} Lisätietoja veroparatiiseista saat osoitteesta <http://www.financialsecrindex.com/2009results.html>.

^{xii} Varmuuden vuoksi tein vielä eräitä tarkistuksia korvaamalla alueelliset muuttujat maamuuttujilla. Näin menetellen mallin selitysaste nousi noin 10 prosenttiyksikköä. Suuri selitysasteen kasvu kieli siitä, että maakohtaisilla ratkaisuilla on huomattava vaikutus, joiden luonteesta aineisto ei kuitenkaan juuri mitään kerro. Maamuuttujien lisääminen vaikutti jossakin määrin myös muihin edellä tarkasteltuihin kertoimiin, kuten hallituksen tehokkuudelle estimoituun vaikutukseen, mutta vain noin pisteen verran.

^{xiii} Tulosten luotettavuuden lisäämiseksi, so. otoskoon kasvattamiseksi, minun oli yhdisteltävä perättäisiä vuosia yhteen. Aiemmissä tarkasteluissa, kuten kuviossa 4, tähän ei ollut tarvetta, koska kustakin maanosasta oli riittävästi havaintoja vuositasolla.